

Tartalom :

Ára 20 Lei

Az antik jellemü Maniu

saját pártjában is csalódott — Kulisszatitkokról
csevegnek a bukaresti korzón

**Emléksorok a csődbekerült aradi
kishitelbank betéteseinek
naplójába**

Akik külföldre viszik a pénzüket

Tárgyilagos eszmecsere a bukaresti
gázolásokról egy rendőrrel, autóssal,
kerékpárossal és egy - gyalogossal

BCU Cluj / Central University Library Cluj

**Jorga szerint a magyarok »lopták«
a románok lelkét**

Levegőt az adósnak

**Nagyváradon mindenki
kiábrándult a foglalkozásából**

Bukarestben az autó legyőzte a zongorát

Az aradi Őborban nincs igazság

Harminc évvel ezelőtt indult Nagyváradról Paur
Géza, a Mücsarnok jubiláló főtitkára

**Rádióhírek. Közgazdaság. Film. Utazás, üdülés. Divat.
Foto. Sport. Kozmetika. Mosolyország stb., stb.**

Női és leányka nyári ruhaujdonságok megérkeztek

IULIU PLESZ GYULA

céghez Arad,

a színház hátsó bejáratával szemben. A CONSUM hitelkönyvecskéjével vásárolható nálam **6 havi részletre.**

AZ ARADI KÖZLÖNY

Erdély legrégebb, legolvasottabb és legelterjedtebb napilapja!

HARISNYA

kötött szövött és rövidáru-üzletemet

Str. Eminescu elejére

a Fehér Kereszt épületébe helyeztem át.

Bogyó A.

Bármilyen vasuti jegy és bármilyen vizum

legelőnyösebb

A VAGONS-LITS-COOK

Utazási Világvállalat hivatalos menetjegyirodájában a Minorita-palotában.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az Erdélyi Élet kizárólagos romániai elárusítója a „PALLAS” Lapterjesztő Vállalat CLUJ.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre . . . 600 lei
Az egyes szám ára 20 lei
Ó-Romániában . . 20 lei
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6. d.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők vagy bármelyik hirdető iroda útján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetésoldalon 6 lei négyzetcm.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegközi részben 32 lei a sordij. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb.

Szerk. és kiadóhiv.: ARAD, Str. Cloșca (Szent László-u.) 2. - Tel. 520.

Előfizetési árak egy évre: válatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000 lei, nyugdíjasoknak, köztisztviselőknek 300 lei.

Az antik jellemü Maniu

saját pártjában is csalódott — Szövetségesek után kacérkodik a nemzeti parasztpárt — Legyengült a francia befolyás, előtérben a németbarát politika — Kulisszatitkokról csevegnek a bukaresti korzón
Az „Erdélyi Élet” eredeti tudósítása

Alig csillapodtak le a választások okozta izgalmak, máris két szenzációs esemény történt, mely nagy jelentőségű fejleményeket ígér. Az egyik Maniu Gyula visszalépése a

a preferenciás elv javított alakjában.

Maniu Gyula példátlanul heves politikai harcok után, 1928 novemberében, megbuktatta Bratianu Vintilla liberális rendszerét. Majd válságba döntötte a regenturát és így lehetővé tette, ha nem is kezdeményezte, hogy II. Károly király 1930 június 6-án hazarepülhessen. Egy nap múlva már súlyos ellentét támadt a hazaérkezett uralkodó és a miniszterelnök között, Maniu lemondott s bár ő indítványozta a január 4-iki aktust megsemmisítő törvényjavaslatokat a nemzetgyűlésen, a király trónbaiktatását mégis a nemzeti pa-

Rögtön szépít a világhírű
»Margit«-crem
GEA-KRAYER TIMIȘOARA

rasztpárt egy másik kormányának kellett eszközölni. A király tábornok elnökletével koncentrációs kormányt próbált létrehozni, de fáradozása nem sikerült. Maniu megint miniszterelnök lett, de nem tudott a király és legfőbb kegyencei: Manoilescu Mihály és Blank Arisztid bankvezér rohamával megküzdeni, melyhez Argetoianu és Jorga szolgáltatott magasfeszültségű áramot. A súlyos ellentétek, amelyekhez a gazdasági válság pusztításai s a kormányzó nemzeti parasztpárt panamai társultak, lemondásra kényszerítették Maniut október 6-án. Pártját még tartania kellett a kormányon Mironescu kabinetjével, de mindenki tudta, hogy ez csak ideig-óráig tartó megoldás s csakugyan, Titulescu harmadik nagy kísérletezésének kudarcával megtörtént, miután a király a január 4-iki aktust kierőszakolt liberálisokkal is megbékélt, a Jorga—Argetoianu—Manoilescu „személyi“ kormány kinevezése április 18-án, melynek feladata volt, hogy a liberálisokkal, a karlista ligákkal és a német kisebbséggel szövetkezve, a választásokon lemángorolja Maniuekat, ami tökéletesen sikerült is.

Maniu, lemondása után, félesztendeig a külföldre húzódott. Már ez a körülmény is fölfedte, hogy az uralkodóval való viszonya teljesen megromlott és saját pártjában, amely az erdélyi nemzeti és a regáti parasztpárt szerencsétlen koalíciója volt, mélységesen csalódott. Csak husvétkor, Titulescu kérésére, tért vissza s ekkor pártjának nyomására kénytelen volt a koncentrációt elgáncsolni.

Az antik puritánságu és magyar nevelésü Maniu még egy szolgálatot tett nemzetének és még egyet pártjának. Megakadályozta, épp a spanyol eseményekre való hivatkozással, a már tervbe vett diktaturát s így Jorgáékat pártalkításra, a parlamentáris választásokra kényszerítette ;

aztán átvezette pártját az ádáz választási harcon, melyből 31 kamarai mandátummal, aránylag fényes eredménnyel, vergődött ki, mert nálunk az uralomról távozott pártok legfeljebb 5—15 mandátumot szoktak szerezni.

A választások után mindenki várt valami szigorú elhatározást Maniu részéről: parlamenti sztrájkot, vagy a párt összes mandátumainak odadobását. Ehelyett más meglepetéssel szolgált. Visszavonult a politikától. Az óriási meghökkenés mutatja, hogy ez a lépés többet jelent, mint egy elkeseredett politikus személyi cselekedetét. A paraszttömegekre támaszkodó párt radikalizálódásáról van szó. Ennek látható jele, hogy a nemzeti parasztpárt vezérlete a regáti canaristák, a Michalachék kezébe jut, akiket a fuzió megtörténteig

köztársasági, sőt bolsevik célzatossággal vádoltak meg.

Maniu szabadkezet adott pártjának és visszavonult.

A nagy legyöngülés természetesen megkívánja, hogy a nemzeti parasztpárt szövetségesei után nézzen. A kisebb frakciók mellett előreláthatólag az ó-liberálisokhoz fog közeledni. Ez furcsán fest, ha meggondoljuk, hogy az ó-liberálisok Duca vezetésével egyenesen a király óhajására kötöttek választási kartelt Jorgáékkal; így szerezték meg a kamarai és a szenátusi mandátumok majdnem egyharmadrészét s azzal a reménnyel, hogy hamarosan megint kormányra kerülnek. Az új liberálisok, Bratianu György hívei nem szünnek meg hangoztatni, hogy egyedül ők az igazi, a dinasztikus és megbízható liberálisok. Természetesen a király és a karlizmus is résen áll. Az új kormánypárt s az egész prefektusi kar kipróbált karlista; a hadsereg megtisztult az ó-liberális tábornokoktól, de különben is rajong a királyért.

A kormány magához édesgetett minden antiszemita és fasiszta elemet.

A külpolitika is kezd az ó-liberális- és Maniu-vágányokból kitolatni. Csakhogy sohasem lehet tudni, Jorga mikor harakszik meg és Argetoianu becsvágya mikor robbant?

A fentiekben tehát már egy új külpolitika lehetősége is rejlik. Az ó-liberálisok és most Maniuek bukása után a francia befolyás láthatóan gyöngül. A Jorga kabinetet a francia sajtó hevesen támadta s a francia külügyi politika igyekezett a francia barát Ghika külügyminiszter útján gyöngíteni a germanofil Argetoianu és Maniolescu hatását. A most megkötött német-román kereskedelmi szerződés azonban az utóbbiak első győzelmét jelenti. Emlékezzünk, hogy a kisántánt bukaresti ülésével egyidőben Romániába utazó német delegációt mily udvariatlanul tartóztatta föl a külügyminiszter; de a franciák Briand elnöki bukásától kezdve egyre rontottak a dolgokon, viszont Jorga erdélyi-szászbarát politikájával, a német kisebbségi alminiszterséggel, Konnerth szász képviselőnek a kereskedelmi delegációba való kiküldetésével megnyerte a német birodalmi politikát. A franciák most már csak nekéz pénzekkel javíthatnak az elrontott helyzeten. Mennyire romlott ez, bizonyítja, hogy a királyhoz közel álló lapok, az Epoca, mely Filipescu orgánuma, a Cuvântul, mely a legrégebb karlista, Nae Jonescu lapja és a Argentinul, melyet Pamfil Sciaru, a német tőkét képviselő Argetoianu szolgálatába állított, szenvedélyesen követelik az új külpolitika tájékozódást s láthatóan Franciaország ellen irnak, míg a franciabarát ó-liberális és nemzeti parasztpárti lapok egyre színtelenebbül védik az 1848-al kezdődő tradíciókat s már megelégednek azzal, hogy a francofil és germanofil célszavak ellenében romanófil érdekképviselői politikát követeljenek.

Mint a bomba hatott, hogy a király nem jelent meg a Romániát háboruba szólító és a kisántánt létrehozó Take Jonescu szobrának leleplezésén s hogy a királyi lapok a nagy román politikust csak szerencsés köndöttierinek jellemezték. Mintha így okoskodnának, a háborus kaland hasz-

not hozott, most a béke kalandmentes anyagi hasznára van szükség: a gabonavásárlókra.

Az új külpolitikai tájékozódás egyik jelét látják abban is, hogy a magyar-ellenes választási harc után Jorga most teatralisan békül ki a magyarpárttal is. A magyar sebekre balszámot kell tenni. Jorgának tüntető módon hangoztatják, hogy a kisebbségeknek teljes kulturális szabadságot adnak. Megígérték a magyar iskolák nyilvánossági jogának és a magyar szülők iskolaválasztási jogának helyreállítását, az arányos államsegélyt, új magyar tanszékek felállítását a kolozsvári egyetemen, magyar nyelvi és irodalmi tanszéket Bukarestben és minden közművelődési egyesület szabad működését.

Jorga szerint a magyarok »lopták« a románok lelkét

Jorgáról általánosságban az a vélemény, hogy szeretetlen és kiszámíthatatlan egyéniség. Azt is mondják róla, hogy fáradhatatlan munkás, de munkájának értékét nagyon leszállítja a következetlenség.

Egy nemrégiben Bukarestben megjelent röpirat számtalan példával bizonyította, hogy Jorgának minden oldalról és minden kérdésről kétféle véleménye van; ami, ha nem következetlenség, akkor kétszínűségre vagy a legjobb esetben határozatlanságra mutat.

Egyizben, amikor Kolozsváron járt, megnézett minden látnivalót, a régi magyar műemlékeket is. Ez alkalommal is ezt megtette máskor is, áradozva beszélt a magyarok kulturális képességeiről és értékes faji jellemvonásairól, sőt azt is elismerte, hogy Erdély a magyar kultúrából táplálkozott és annak nagyon sokat köszönhet. Ugyanazon a napon azonban műemlékeinket kicsinyelő és gunyos szavakkal illette.

Ilyen jellemmel sohasem lehet egészen tisztában lenni. Az erdélyi magyar kisebbség ma sem tudja róla, hogy vajon bensőleg becsüli-e a magyarokat, vagy lenézi őket. Sem szavaiból, sem egymásnak merőben ellentétes cselekedeteiből ezt biztosan megállapítani nem lehet.

Olyan ő, mint a macska, amely dorombolva és hizelegve közeleg az emberhez s a jó bánásmódra bársonysima lábainak cirógatásával válaszol, de sohasem lehet tudni, hogy behuzott karrait melyik pillanatban és miért ereszti ki s karmol rajtuk fájdalmas, vérző sebeket.

Jorga kormányrajtásakor kijelentette, hogy a kisebbségek jogait tiszteletben kívánja tartani és sérelmeik orvoslása érdekében kisebbségi államtitkárságot szervez. Ezzel az intézkedésével egyidejűleg azonban mindjárt meg is sebezte a kisebbségeket, amikor ennek az intézménynek az élére a magyarok egyik legnagyobb ellenségét, Brandsch-ot álli-

totta, aki még a német-szász-párt bizalmával sem dicsekedhetik. Az ezzel szerzett sebet csak súlyosbbitja az, hogy a kisebbségi államtitkárságnak még ma sincsen körvonalozva a hatásköre s úgy látszik, holt intézményként fog elsorvadni.

Miniszterelnöki székének elfoglalása alkalmával kiadott nyilatkozatában együttes munkára hívta fel a magyarságot, amely szerinte is nagy erkölcsi tőkét képvisel, a választásokon pedig a legszemérmetlenebb erőszakkal, visszaélésekkel és urnalopásokkal gázolt végig rajtuk s a jogos mandátumaik felét elkönfiskáltatta. És amikor a szenátusba Gyárfás Elemér ezeket a súlyos vádakat a szemébe vágta, még védekezni, tagadni sem próbált, hanem egy cinikusan odadobott hamis váddal gyalázta a magyarságot. Azzal, hogy a magyarok évszázadokon „lopták“ a románok lelkét és Jorga szerint a román eredetű székelyeket így magyarosították el.

Emléksorok a csödbekerült aradi kishitelbank betéteseinek naplójába

A kánikulai uborkaszegzonban szinte szenzációs méretűvé dagadt az Aradi Hitelbank és takarékpénztár rt. csödjé, amely ha véletlenül néhány héttel előbb, mondjuk választások idejében következik be, fontos-

ságához mérten tiz soros hirecske alakjában került volna nyilvánosságjaira. Ebben a csödben semmi szenzáció sincs, legföljebb az, hogy nem előbb következett be. Mert ez a kis bank 25 éves fenn-

állása alatt sok válságon, változáson ment már keresztül és bár kis tőkéjéhez képest mindig elég ügyesen manipulált, sohasem volt olyan erős, hogy maihoz hasonló gazdasági válságot kibírhasson. Ami mégis érdekes ebben az ügyben, ennek a kis banknak huszonöt éves története.

A most csödbe került pénzügyintézetet 1905-ben alapította Szántó Lajos nevű déznai kereskedő, mégpedig szövetkezeti alapon. Aradi Hitelbank, mint szövetkezet volt a címe az új intézménynek, amelynek helyisége akkoriban a Boros Béné-téren volt. A szövetkezeti forma nem nagyon vált be az alapítónak, a megfelelő bizalom is hiányzott, mire Szántó részvénytársasággá alakította át kisdéd intézetét. A takarékpénztár alapítókéje ekkor 100.000 korona volt. Elég szép összegecske annakidején. Szerényen lehetett vele dolgozni. Már kezdett megindulni az üzlet, amikor új érdekltség kezébe kerültek a részvények.

1909-ben az intézet lesz vezérigazgatója Streiffeldi Wittich Sándor, nyugalmazott főszolgabíró, aki főképpen zálogházzá fejlesztí ki az Aradi Hitelbank és Takarékpénztár részvénytársaságot. Mint ilyen igazán hézagpótló szerepet tölt be Aradon. Jól is ment, már mai helyére került es semmi baj sem volt vele. A háboru alatt vállalt érdekltséget benne Tömöry

János aradi háztulajdonos, aki az irányításban is résztvesz. A bank alaptőkéjét ekkor 500.000 koronára emelik fel.

Wittich halála után rövid ideig stagnáció állott be a bankocska történetében, majd új érdekltség kezdte összevászárolni a részvényeket. Pár darab kivételével minden részvényt megvásároltak Vörös István, Vámos Antal és Roth Zsigmond, akik így tulajdonosaivá váltak a zálogháznak, illetőleg takarékpénztárnak. Nem csalódtak benne, jövedelmet hozott gazdáinak. Bajok csak 1924-ben kezdtek jelentkezni. Vörös és Vámos egyéb üzletei kezdtek rosszul menni s így visszavonulást fújtak. Roth Zsigmond egyedül maradt. Néhány évig ő volt a főrészvényes és a vezérigazgató.

Ekkor azonban megszűnt a zálogházi jelleg, a rezsifolyton szaporodott, sőt deficit is kezdett már mutatkozni. Roth Zsigmondot elkedvtelenítették a rossz gazdasági viszonyok, betegsége is akadályozta az aktivitásban, igyekezett megszabadulni a bankjától. Ebben az időben találkozott Gombossy Gézával, aki hajlandónak mutatkozott a részvények egy részét átvenni. Nem kellett sok hozzá, hiszen a lebélyegzett alaptőke csak 250.000 lei volt most. Gombossy az ígéretek embere volt. Nagyszabású tervekkel jött Zimmermann Lambert addigi ügyvezető igazgatóhoz. Háromnegy millió szindikátust akart összehozni, amelyek segítségével azután új üzletágakat fejlesztettek volna ki. Állítólag komoly biztatásai voltak tőkés emberektől. Zimmermann Lambert célkitűzése / Gombossy fantáziájáról és szintén részt vállalt az intézetben, amelynek addig csak tisztviselője és kizrészvényese volt. Ketten együtt vették meg a Roth Zsigmond részvényeit. Tavaly márciusban.

Azután következett a leromlás fokozódása. A szindikátus nem jött létre, az ígéretek csak ígéretek maradtak. A rezsifolyton, a kamatok estek, több betétes jelentkezett a pénzért. Zavarok keletkeztek, kétségbeesett sakkhuzások, vergődés, majd a bukás. Gombossy utolsó pillanatig hü maradt magához: mindig csak ígért. Pestre utazott, de onnan küldött posthumus sürgönyében is elintézetést ígért. Zimmermann Lambert pedig benne maradt a bajban.

A bank betétesei, a tipikus kistőkések, akik csupán a magas kamatért helyezték ide pénzüket, most órá haragusznak. A két és fél millió betétösszeg jórésze tőkésített kamat, amelyre betevőinek sohasem volt szükségük. Ők csak gyümölcsöztetni akarták pénzüket. Most elveszett. Becsületes megtalálók sziveskedjenek a pénzt eljuttatni a betétesekhez, — a kamatokat megtarthatják.

Fürdőcikkék nagy választékban beszerezhetők

CENTRAL

harisnya-áruházban, Bul. Regina Maria 18. sz.

Nagyváradon mindenki ki- ábrándult a foglalkozásából

Manapság az ember nem tudja mivel szórakozzék. Egy darabig csak megvoltunk valahogy, mondván: egye fene azt a két-háromszáz leit, színházra csak megreszkirozzuk! No

nem? Hanem aztán bezárt a színház, bár miattunk bezárhathatott volna hónapokkal ez előtt is, lévén, hogy a két-háromszáz lejek kezdtek illuzórikus magasságban lebegni a fejünk felett. Akkor a mozikra tippeltünk, de lassan — zseb-

sorvadás miatt ez is kicsuszott a talpunk alól. Maradt a pipaszó mellett csöndes kontempláció. Hanem, talán valami optikai csalódás következtében, kezdtek egyre nagyobbak lenni a pipák s kezdett egyre kevesebb lenni a dohány. A zsebben és a pipában egyaránt. Most aztán úgy áll a dolog, hogy a legkisebb pipa is óriási a hozzá való dohány mennyiségéhez képest, szórakozni viszont kell. Így adja aztán az ember a fejét potya szórakozásokra, mint én is teszem azt. Ennek aztán megvan az az előnye, hogy válogathat benne az ember. Én példának okáért, most azzal szórakozom, hogy nézegetem, mint élnek az emberek a szmirnákban, akiknek magukat biztositani a zord jövőendő zivataraiknak eljövetelére.

Szönyegszövés és cipészüzem a hivatalnokéknál

Teszem azt, az ember látogatást tesz valami középhivatalnok családnál. Lányos háznál. Az ember bekezetcsókolozik az ajtón, leül s abban a pillanatban érzi, hogy rosszkor érkezett. Irénke, a házikisasszony, szőnyegget sző, a nagyságos asszony egy könyvből biflázik s a harmadik szobából kopácsolást hall az ember. A kisasszony szorgalmasan sző, csomóz, nyir és színhatást komponál, s míg, mert mégis csak fiatal, néha lehunyja a szemhéjait, keze, az ifju haja helyett, szaporán babrál a szőnyegen, az allegórikus nyilatkozat végén, bizonyos sóhaj után megkérdi:

— Pista, nem tudja, hogy kelnek most a szmirnák? Szeretném ezt eladni, ha készen leszek vele.

A kisasszony komolyan foglalkozik szönyegszövésével, eladásra. A harmadik szobában elhallgat a kopácsolás s a papa, volt számtanácsos ur, szurtos kezekkel jön be a napaliba, arcán tagadhatatlan örömmel:

— Felülről egyenesen kell lecsapni merev csuklóval, hogy be tudja ütni az ember a talpba a faszöget.

A papa suszternek képezi ki magát, mint hajdanán divat volt s ma előrelátás s bizakodva jegyzi meg:

— Mi, fiam, jöhet akármi, a jég hátán is megélünk!

Az ember csak néz és aggódni kezd, hogy jómaga a betüvetésnél nem ért egyébhez. Nos, hát nem elsőrendű szó-rakozás ez?

A kereskedőt a bürokrácia halhatatlansága ihleti

Igy csavarogva rájön az ember, hogy manapság senkise bizik a saját foglalkozásában. Mindenki kiábrándult abból, amit eddig csinált s mindenki oly vadul készülődik ki a mesterségéből, mint az utasok a sülyedő hajóról. A Titanic katasztrófájánál nem volt nagyobb menekülési mozgalom, mint most nálunk. Mindenki valami furcsa balsejtelemtől gyötörve készíti elő a jövőjét. Csereberéinek az emberek.

A fűszeres, például, ahol mindennap a vacsorámat szoktam megvásárolni, már rég számot vetett magával, elsirta számlái felett utolsó könnyeit is és hónapok óta dühösen orientálódik. Megható látni, mily fűrgeséggel ugrik fel a kereskedő a kassza mellől egy-egy éltebb ur vagy hölgy láttára. Maga siet a megbecsült kundschaft kiszolgálására.

— Parancsol? Természetesen a legjobbat ugye? Ó ismerem nagyságod kényes izlését, évek óta van szerencsém már szerény üzletemben kiszolgálhatni! Tessék csak parancsolni, amit csak méltóztatik . . .

Igy, az udvariasság eme szuperlativuszán megy a vásárlási társalgás, igen . . . „Pardon, öt százalék tiszteleti árengedmény.“ Igen. S mikor már a havi vásárlókönyvbe is belekerült az áru értéke, akkor a kereskedő tiszteletteljes bizalommal félrevonja a nagyságos asszonyt vagy urt, lány hangon „főzni“ kezd.

— Az ember sohase tudja manapság, melyik nap kell bezárni az üzletet. Kétségbeejtő idők! Nekem érettségim van s nagyon kérem nagyságodat, ha lesz a hivatalban üresedés, ne tessék megfelekedezni rólam. Az üzletet a feleségem is elvezetheti . . .

Hát így orientálódik a fűszeres s mikor — teljes bizal-

Vezérképviselet és
biz. lerakat:

Hirschmann

ARAD,

Str. Gheorghe
Lazar No. 17.

massággal persze — megkérdem, hogy mi az uram, mi az, csak nem készül hivatalnoknak, szabad pályáról hivatalnoknak, megfogja a karom s bizalmasan a fülembe sugja:

Szerkesztő ur, higgye meg nekem, manapság egyedül csak a bürokrácia halhatatlan s ez a legjobb orientáció! Fixfizetés, labbér!...

S-elragadtatott gesztust csinál.

Az iparban a feltalálási láz és a publicisztika dühög

Az iparban viszont a feltalálási láz és a publicisztika enyhíti és készíti elő a jövőre a lelkeket. A minap például elromlott nálunk az ablakredőny s egy asztalost hivatunk a kijavításnak miatta. Jó lesz a segéd is, izentünk, de maga jött a mester, mondván, hogy segédje nincs. A forgalom nem teszi szükségessé. Ugy munka közben aztán beszédbe eredtünk s ablakmagasságból a következőket nyilatkozta a mester:

— Az ipar halott, kérem, az európai gazdasági rendszer, adó, forgalomhiány, pénztelenség főnkretette a kézműipart s nincs tere itt másnak, csak a meglepő feltalálásoknak. Amikkel prompt beveheti az ember a piacot. Nem érdemes a gyaluval güröcölni, kérem. Részben nincs pénz, részben unják az emberek a megszokott párcikkeket. Meglepetés kell és praktikus. Ötlet kérem és szellemi fölény. Teszem azt, nekem van egy találmányom: egy összecusukható s kézben hordozható gyerekkocsi, leszerelhető kerekekkel. Ez a valami, kérem! Egyszerű, praktikus és ötletes. A gyárak már kérték is tőlem a modellt, jó pénzért, de majd bolond vagyok! A találmányoké a jövő, szerkesztő ur s meglátja, lesz még én belőlem gyárigazgató!

Ezeket mondja. A szabóm valami haakaromföltő, ha-akaromtélikabáton törli a fejét, a lakatos a villanylakattal kísérletezik, a szobafestő olajmentes, mosható falfestékekkel, a bádogos uj tetőfedőlemezt konstruál, a suszterom kaptafapontos sámfát alkotott a minap, a masszája is saját talál-

Fényképezőgép ?

friss filmek ? lemezek ?

PAPIROK, vegyszerek ?

BLOCH H. fotoház

A r a d. — Telefon 126. szám.

ÓRIÁSI KEDVEZMÉNY VEVŐIMNEK!

Nálam vett filmeket és lemezeket ingyen előhívom és másolom. Vidéki rendelések azonnal elintézve. Csomagolás ingyen.

mány s tegnap délután becsalogatott az üzletbe s egy cikket nyomott szendén a kezembe.

— Tessék csak megnézni, szerkesztő ur! Régen foglalkozom már publicisztikával s erős a meggyőződése, hogy az iparos társadalomnak is bele kell már egyszer szólani az államháztartás politikájába. Ha az önök lapja nyitna iparrovatot, nagyon kérem a szerkesztő urat, ne feledkezzék meg rólam. Mert kétségbeejtően rossz az üzletmenet és a helyzet teljesen reménytelen.

S a munkanélküli a kontemplációba és a nehézkedési erőbe kapaszkodik

Persze, ha már egyszer benne van, hát halmoz az ember — nagyon ősi már ez a mohó gesztus — így azután kimegy a Rédey-kertbe s megszólít egy padon ülő embert, aki kezében nagyítóval vizsgál egy össze-vissza szabdalt falevelet és elég kopott ahhoz, hogy munkanélkülinek lehessen nézni. Amint hogy úgy is van, bár ez itt mellettem éppen leépített tisztviselő, de ugyancsak munkanélküli s növénybiológiai munkálkodását eképpen magyarázza:

— A csöndes kontempláció, uram s a növényi organizmusok halk tanulmányozása az egyedüli vigasz! A szervezetek gyönyörű rendszere ebben a rendszertelen világban. Az Isten alkotta rend az emberi zürzavarban! Egy hangya, vagy egy falevél az élet legmegnyugtatóbb dolgai.

— S jövőre? Mit tervez a jövő biztosítására?

Leteszi a nagyítót.

— Hát kérem — mondja — én már mindent megpróbáltam s egyre jöttem rá: Reményteljes foglalkozás nincs. Minden emberi mesterség alatt ott a mindent elnyelő mocsár. Nézze, kérem, olvassa csak el!

Gorkij „Éjjeli menedékhely“-ét veszi ki a zsebéből, meglehetősen elrongyolt példány, látszik, sokat forgathatta s ha jól emlékszem, a tizenkilencedik oldalon rámutat egy pár sorra, Pepel magyarázza a lázadó Klesernek, aki azt kérdi, hogy mit csináljon: „Semmit. Nehézkedj a társadalomra s ha majd sokan nehézkedtek, egyszer csak súlyos lesz neki, megunja és csinál valamit“. Az idézet pontosságáért nem vállalom a felelősséget, nem emlékszem szószerint rá, de tartalmilag ez van ott s az én kontemplatív munkanélkülim meg hozzászeli:

— Talán ez a nehézkedési erő majd szül egy jobb világot.

Nagyon szépen kérem a kormányt, hogyha minden beüt s helyreáll a parlamenti normáltemperatura, gondoljon már az országra is egy keveset, legyen jólelkű és állítsa fel a megnyugtatóügyi minisztériumot.

Bukarestben az autó legyőzte a zongorát

A gazdag családok inkább eladnak, mint vesznek hangszereket. — A hangszeripar és kereskedelem válságos helyzete

Az „Erdélyi Élet“ bukaresti tudósítójától

A gazdasági válságban minden kereskedelmi és iparágban rosszul megy. A rossz üzletmenet azonban ott érezhető legsúlyosabban hatását, ahol nemcsak a dekonjunktura következményeit érzik, hanem — hogy úgy mondjuk — a divat megváltozását. Az egyes foglalkozási ágak mindig ki vannak téve annak a veszedelemnek, hogy máról holnapra a közönség érdeklődése valamely árucikk iránt gyengül és ennek következtében abból az áruból csak keveset tudnak eladni. Az az iparág, mely a divat, vagy szokás megváltozásának következményét szenved, viszonylag súlyosabb helyzetbe kerül, mint azok az iparágak, amelyek egyszerűen csak a konjunktura kedvezőtlen alakulását szenvedik. Így van ez a hangszeriparnál.

A hangszeriparban a gazdasági válság, az általánosan ismert következményeket érte meg. Csökkent a kereslet, a kereslettel együtt csökkentek az árak is. Átlag a hangszerek ára jelenleg 35—40 százalékkal alacsonyabb, mint másfél évvel ezelőtt. Az árcsökkenés nem volt elégséges ahhoz, hogy a keresletet fokozza és így a forgalom körülbelül 50—60 százalékkal csökkent.

A lányok inkább autót vezetnének

A hangszeripart és a hangszerkereskedelmet súlyosan érinti, hogy a gazdasági válság következtében sokan kénytelenek voltak hangszereiket eladni. Szakértők becslése szerint egy év alatt körülbelül kétszázötven-háromszáz darab zongora került a piacra annak következtében, hogy a zongoratulajdonosok vagy kényszerből, vagy más ok miatt zongorájukat eladták. Ez a kétszázötven-háromszáz darab zongora túlnyomórészt a hangszerkereskedők tulajdonába jutott, akik mindig megvásárolják az eladásra kerülő zongorákat, mert ezzel megakarják akadályozni az árrombolást. Ez a kétszázötven-háromszáz darab zongora az elmúlt év alatt nem talált mindig vevőre és így érthető, hogy az új zongorák iránt a kereslet egészen minimális.

A hangszerkereskedelemben és az iparban a legnagyobb gondot és aggodalmat az okozza, hogy a hangszerek utáni kereslet csökkenésének arányát nem magyarázza meg a rossz gazdasági helyzet. Általános tapasztalati tény az, hogy a hangszerek iránt, különösen a gazdagabbak részéről, nem mutatkozik kereslet. Azok a gazdag emberek, akik valamikor sokat adtak a zenei életre és minduntalan rendeztek há-

zikoncertet, egyszóval intenzív zenei életet éltek, egyre jobban visszavonulnak a hangszerektől.

Egymásután adják el a gazdag családok zongoráikat. Nem azért, mert pénzre van szükség, hanem, mert a zongorára nincs szükség, mert a divat, a szokás megváltozott. Jelenleg a helyzet a gazdagoknál a következő: amikor a gazdag család gyermeke abba a korba ér, hogy zenére lehet már a gyermeket tanítani, ha még nem volt, vásárolnak a lánynak zongorát, a fiúnak hegedűt és taníttatják őket. Csakhamar azonban a gyermekek érdeklődését más köti le.

A vagyonos családok gyermekei hódolhatnak a legkülönbözőbb és a legköltésesebb sportnak, mint az autózás, a motorozás. Attól a pillanattól kezdve, amikor a fiu elkezd autózni, vagy motorbiciklizni, a zene aktív művelése számára elveszett. Csodálatos jelenség, hogy a motorozás és a zenélés nem türik meg egymást. Ma már a lányok is szívesen ülnek a volán mögé és egyre többen igyekeznek megtanulni autót vezetni. Sőt az autóvezetés a lányokat még jobban izgatja, mint a fiukat s nincsen olyan lány, aki, ha autóvezetés és zongorázás között választana, a zongorázás mellett döntene.

A zongora helyet is foglal el s ha már nem játszik rajta senki, akkor minek álljon ott hiába. Eladják, annál is inkább, mert a ház nem marad zene nélkül, hiszen ott van a gramofon és a rádió. A zenekereskedők és a zeneiparosok ezt a folyamatot szomorúan nézik, de, sajnos, a divat változásával szemben fehetetlenek.

Jelenleg a legbiztosabb vevőréteg a középosztály, amelynek anyagi viszonyai nem engedik meg a motorozást s amelynek gyermekei még mindig tanulnak zenét. Ezeknél a családoknál még mindig szórakozás a zongorázás. Itt még mindig divat, ha társaság jön össze, hogy a lány leül a zongora mellé . . .

Az Oborban nincs igazság

Városszépészeti szempontból megóvatolták az aradi terménypiacot

Sokat hadakoztak az erdélyi Kereskedelmi- és Iparkamarák és egyéb érdekképviselések annakidején a Obortörvény megszavazása és annak végrehajtása ellen. Hasztalan.

§ Az évekkel ezelőtt megszavazott törvény elrendelte, hogy minden vármegyé területén legalább egy Obor vásártér létesíttessék, ahol a terménykereskedelmet összpontosítsák és lebonyolítsák. A törvény gyakorlati kivitele természetesen súlyos nehézségekbe ütközött és sok zavart okozott. Így történt Aradon is, ahol még ma sincs tulajdonképpen megoldva az Obor problémája.

A huszárlaktanya melletti tér Obornak való deklarálása után, a város vezetősége immel-ámmal hozzáfogott a vásár-

tér kiépítéséhez. Törmelékkal, szeméttel feltöltötték a térség egyrészét, majd kiköveztek egy utat a közepén és két bejáratot is készítettek hozzá. Azután lassu tempóban néhány fedett helyiséget építettek és szigoruan megparancsolták, hogy ezentul gabonát és egyéb terményt nem szabad máshol árulni nagyban, csupán az Oboron.

Szerencsére ez a rendelet tavaly már a tulajdonképeni szezon után érkezett és nem sokat ártott a kereskedelemnek, mert a szükségelt csekély forgalmat az uccán is le tudták bonyolítani.

Most azonban másképp áll a helyzet. Itt állunk az új szezon küszöbén, nagymennyiségű és jóminőségű termény vár értékesítésre. Azonkívül itt van az új gabonatorvény, amely a mezőgazdasági és az iparkamarákra bizza az exportálandó termények minőségi vizsgálatát és szükségessé teszi, hogy az Oborokon ezek az intézmények irodákat tartsanak fenn.

Az aradi Obor ezzel szemben, főképpen eső után, siralmas képet mutat. A kikövezett részek mellett sárral és vízzel teli gödrök veszélyeztetik a forgalmat, nincs elegendő bejárat, nincs alkalmas kirakodó hely és nincsenek irodák. A szezon kezdete pedig ugyszólván a nyakunkon van.

Az érdekeltek máris panasszal fordultak a Kereskedelmi és Iparkamarához, hogy vesse latba befolyását a város vezetőségénél az Obor körüli anomáliák megszüntetésére. A földművelés terményeinek zavartalan és gyors értékesítése az egész ország érdeke, ettől függ a román agrárállam minden lakójának jóléte a jövő évben.

A Kereskedelmi és Iparkamara, a Mezőgazdasági Kamara és Aradváros vezetősége össze kell hogy fogjanak és együttesen megoldják az aradi Obor problémáját.

(l.)

A munkanélküliek behatoltak a parlamentbe anélkül, hogy bárki is észre vette volna őket

A rendőrség óriási készültséggel vonult ki, de nem tehetett semmit

(Bukarest.) Ma délelőtt fél 11 óra tájban a képviselőház előtt posztoló rendőrszemnek feltűnt, hogy a parlament környéki mellékucsból kettesével, hármásával érkező csoportok szállingóznak elő és egyenesen a képviselőház felé tartanak. Az éber rendőr rögtön sejtette, hogy újabb munkanélküli tüntetés készül és jelentette az esetet a prefekturán.

Azonnal rendőrosztagok robtogtak a parlament elé, de addigra a tömeg már behatolt a kapukon, előbb megrohanta a büffét és utána az ülésterembe tódult.

A rendőrség neki készült, hogy a munkanélkülieket eltávolítsa, de sajnos, nem tehetett semmit, mert kiderült, hogy az ott tartózkodó munkanélküliek egytől-egyig — képviselők.

Harminc évvel ezelőtt indult Nagyváradról Paur Géza, a Mücsarnok jubiláló főtitkára

Ahogy barátainak és tisztelőinek szűkebb köre ismeri és ki nem ismerné kápolnai Paur Gézát, a Mücsarnok főtitkárát, ő ugyan egy lépést sem tett a „legfelsőbb elismerés“ felé, amelyben „a magyar képzőművészet fejlesztése terén három évtizeden át szerzett érdemeiért“ a napokban részesült. Tipusa ő azoknak a régivágású s ma már kuriózum-számbamenő keveseknek, akik nem a világ ítéletére, hanem lelkiismeretük szavára appellálnak tetteikért.

Eddig valami fehér elefántrend volt az egyetlen kitüntetése, amelyet egy egzotikus keleti uralkodótól kapott régesrégen s amelyre tréfásan szokott hivatkozni.

Most bizonyára röstelkedik a szerénysége, hogy az elismerésnek immár két külső jelével is rendelkezik. Pedig hány külföldi kiállítást — csupa rendjelszerző alkalom — rendezett a magyar állam megbízásából.

Festőnek készült Paur Géza,

a nagyváradi püspökség főintézőjének fia,

maga is és mint a müncheni híres Wenglein professzor tanítványa, különösen a tájkép felé vonzódott. Katonáskodása zökkentette ki Gánulmányainak kérékvágásából és hosszabb olaszországi útja után, mint illusztrátor és az első magyar fotoipar a Vasárnapi Ujság és a Budapesti Hirlap munkatársa lett. Ilyen előzmények után lépte át első ízben, 1900-ban, a Mücsarnok kapuját, mint a Képzőművészeti Társulat ügyvivője, miután könnyes szemmel írta alá azt a nyilatkozatot, amelynek értelmében többé nem festhetett.

Feladatának a legnagyobb magyar képzőművészeti intézmény szolgálatában hivatalbalépése óta élő lelkiismerettel, egész lélekkel, a művészet igényeinek teljes ismeretével, nagy tapintattal és igazságérzettel, a művészség sorsa iránti meleg érdeklődéssel és tevékeny szeretettel felelt meg. Nagy része van abban a kettőzött munkaprogramban is, amelyet a Mücsarnok a háború követő években folytat a magyar képzőművészetnek egy jobb korszak számára való átmenetéért.

E harminc évnek fordulóján a magyar művész- és műbaráttársadalom osztatlan tisztelettel és szeretettel vezi körül Paur Géza személyét, akiben egy nemes célnak szentelt élet megtestesítőjét látja.

Férfi vászon öltönyöket és fehér vászon kalapokat legszebben mos, vasal

Buttinger Teréz gőzmosodája v. Batthány-u. 35. az udvarban LESZÁLLÍTOTT árak.

Tárgyilagos eszmecsere a bukaresti gázolásokról egy rendőrrel, autóssal, kerékpárossal és egy — gyalogossal

A legkülönbözőbb emberek szállnak vitába egymással az uccai szerencsétlenségek okát illetően s persze, mint ez már ilyenkor történni szokott, nem tudnak megegyezni a vitaközök. Így hát, gondoltuk, körinterjút csinálunk s ennek keretében megszólaltatjuk azokat, akik foglalkozásuk szerint legilletékesebbek a vita eldöntésére: a rendőrt, az urvezetőt, a biciklistát, sőt a gyalogus publikum egy képviselőjét is. Nyilatkozataik tehát rendre itt következnek:

Mit mond a forgalmi rendőr?

A forgalmi rendőr éppen szolgálatából távozott, mikor elfogtam a kérdéssel s az első felelet alapján megállapíthatom, hogy a humanizmus a gázoló évek során bizonyos redukción ment keresztül. Mert ahogy fölteszem a kérdést, a forgalmi rendőr, tul a felháborodáson is, ezzel kezdi a választ:

— Lehetetlen dolog, amit az autósok a fővárosban csinálnak s ez újabb esettel kapcsolatban mindannyiunkban nagy a felháborodás. Csak száguldoznak, cikáznak végig a városon s ha bajt csinálnak, megszaladnak.

— *Mi a véleménye általában az autószerencsétlenségekről?*

— Rendesen a vezetők könnyelműsége okozza. Például: gyakorta cigarettáznak a volán mellett. Nem kell más, csak szemükbe csapódjék a füst s kész egy pillanat alatt a szerencsétlenség. Vagy udvarolnak. De legtöbbször a gyorshajtás! Nekiesztik az autót s nem gondolnak arra, hogy eléjük kerülhet valaki. Csak száguldoznak. Sokat panaszkodnak az autósok, hogy csekélységekért felírják őket. Pedig mi tudjuk, hogy milyen csekélységekéből származnak a halálos szerencsétlenségek. De ezt az autósok nem értik meg, mert nem azért ülnek autóba, hogy dolgukat rövidebb idő alatt elvégezhessek, hanem szenvedélyük az autó, mint másnak a kártya, ez a baj. Hogy a női vezetékről ne is beszéljek!

— S önök nem félnék ott állni az ucca közepén a legnagyobb forgalomban?

Szinte csodálkozik a kérdésem.

— Nem. Nekünk ez a dolgunk s eszünkbe se jut, hogy valami baj is történhetik. Az ember egyrészt megszokja, másrészt meg talán — gondolkozik el — úgy érzi az ember,

— **JÉGELŐFIZETÉSEKET** felvesz Reusz Sándor-cég jéggyára, Bul. Reg. Ferdinand 33. Telefon. 141.

hogy kötelességteljesítés közben nem érheti baj. De hát a kőműves leeshetik az állványról, a mozdonyvezetővel kisiklódhatnak a vonat s a rendőrt elűtheti az autó. Emberek vagyunk

Az autótulajdonos így nyilatkozik

Ezeket mondta a közlekedési rendőr s utána egy urvezetőt kérdeztem meg. — Azt mondják a rendőrök, hogy a könnyelmű vezetés miatt történik a legtöbb szerencsétlenség.

— Ez nem áll! — feleli. — A könnyelmű vezető száma egyre fogy, hisz a rossz gazdasági helyzet miatt ui kocsikat alig vásárolnak s így a régi autósok járnak-kelnek Bukarest uccáin, akik alaposan megtanulhatták az évek során az autóvezetést. Hanem a biciklista a legrapszodikusabb lény a világon. Sohase lehet tudni, mikor billent a kormányon egyet s akkor kész a szerencsétlenség. Hígyje meg kérem, egyik autós se jár Bukarestben gyilkolási, de még kihágási szándékkal se, hisz lassan már a lélekzetvételeért is büntetnek bennünket. Ami viszont a gyalogosokat illeti, azok tabuk s egyben a legrettenetesebb lények a világon. Szem és fül nélkül járnak-kelnek s az autósoknak aztán erkölcsi kötelessége, hogy megálljon, ha a kocsit közepén egy újságolvasásba vagy szerelmi vallomásba elmerült gyalogos andalog az utolsó pillanatban eléje. Mindent meg lehet érteni, ha az ember autós-szemmel nézi az utcát. A multkor elvittem egy gyalogjáró ismerősömet az autómön magammal, éppen demonstráció céljából. Már a harmadik uccánál összecsapta a kezét:

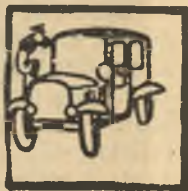
— No, hogy milyen fegyelmetlenek a gyalogjárók!

— És a gyorsajtás?

— Hát ez — felelte — megesik. Néha megesik anélkül, hogy az autós akarná és tudna róla. Elkapja a embert a rohanás izgalma — a legszebb izgalom a világon — és neki-ereszti a kocsit. De a volán mellől ez nem tűnik fel olyan nagy iramnak. Ó, a volán mellől egészen más a világ. Csak a sebességmérőről veszi észre az ember, hogy tulturázott. Olyankor aztán, fájdalommal, lefékez. De az ilyesmi ritka eset, mert nagyon vigyáz az ember. Tudja, hogy felelősség van rajta. Az ember szinte fél, mikor beül az autóba s hátát rebeg otthon, mikor egyórai csigamászás után szerencsésen hazaérkezik.

Egy biciklista panasza

— Mi, biciklisták, a legrokotalanabb emberek vagyunk. Középlények se gyalogjárók, se autósok. A gyalogjárók azért haragszanak ránk, mert mi is „gázolhatunk“, az autósok viszont lenéznek és nem tekintenek komoly elemnek bennünket. Rendbontó elemnek tartanak bennünket s a legtöbb szerencsétlenség velünk történik. Miért? Mert senki sem vesz komolyan bennünket. Egy bicikli! — gondolja az autós s ez annyi se neki, mint egy légy. A gyalogjárókra sokkal jobban

vigyáz, mert azok „védtelenek“. Mi azonban „járművesek“ vagyunk és „kárttevők“, mint a bacillusok. A gyalogjáró is csufolódik velünk. De a nyakunk legtöbbször nekünk törik ki s ami a legszomorubb, csaknem kivétel nélkül valamennyien szegény munkások vagyunk, akiknek nem szenvedélye a biciklizés, hanem időmegtakarítás. A mélyebb lelki indítók ez a lebecsülés, ami miatt halálra vagyunk valamennyien ítélve. Tessék elhinni, a bicikli a legveszélyesebb közlekedési eszköz: mindenki gyűlöli s akár a hernyóra, mindenki rá-taposni szeretne.

Szót, szomoruan felpattant a nyeregbe s elkerekezett.

A gyalogjáró egyetlen mondattal felel

Utam végén egy, az egyik járdaszigetén várakozó gyalogjárót kérdeztem meg: — Általában mi a véleménye az autóközlekedésről? — Egyetlen lakonikus mondattal felelt:

— Minden autóst ki kellene tiltani Bukarestből!

De ezt annyi meggyőződéssel mondta, hogy látszott: soha az életben nem lesz autóvezető. Még csak kilátása sincs rá.

Közgazdasági Élet

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Levegőt az adósnak

Minden gondolkozó embernek az agyveleje tulajdonképpen egy szűrő, amibe beledobódnak a napi események, emberek, impressziók. A salakot az ember kidobja, elfelejti, de a leszűrődött tapasztalatot elnevezi igazságnak s azt megbecsüli. Nem kell megvetni azt az értéket, ami így összegyűl az ember fejében. Az életismeret olyan örök valuta, amit mindennap aprópénzre lehet váltani. A hétnek leszűrődött megfigyelése pár mondatba belefér: Ma is vannak olyan vezető nagyságok, mint régebben a királyok és hadvezérek voltak, akik országok s gyakran emberiség sorsát intézték. Most egy Edison, egy Marconi a találmány-ötletével, egy Mussolini a politikai találmányával (ez a fasizmus) tűnnek föl s ma egy — Hoover, a világbolondító ötletével egy óra alatt belép a világtörténetbe... El lehet nevezni Hoover-rendszernek vagy Hoover elvnek. Többet ér sok izmusnál. A legnemesebb világ-szocializmus van benne. Pár excellence amerikai gondolat s mégis nemzetközi hatása van, tulszárnyal és legyőz mindenféle internacionálét. A mai polgári kapitalista rend megmentése. Ut az egyéni boldogság a világ-béke felé.

A világ összes hatalmasságai, államférfiai, a szövetségek, ligák, konferenciák méregkeverő konyháin kotyvasztják évek óta nyakatekert elveket, hogy megmentség az emberiséget az új háborútól s a gazdasági bukástól. Erre akad egy okos ember, aki a kellő pillanatban kimondja minden nagyképűség nélkül azt az egyetlen mondatot, amivel minden célt elér:

Ha az adósnak nincs pénze, (mint Németországnak nincsen), akkor nem kell tőle pénzt zsarolni; mert ha az adós éhen hal, akkor a hitelező is utána pusztul.

Ez a Hoover-elv! A világ összes államainak szövetsége nem jött rá tíz éve. Minden józaneszü paraszt agyvelejében is él. De az a szerencse, hogy az az egyszerű okos ember, aki ezt most kimondta, az Egyesült Államok elnöke. A magas helyről elkiáltott hang messze szól. De hallja meg minden hitelező, minden állam, minden bank, minden vállalkozó:

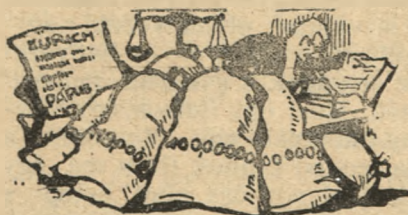
Moratórium kell az egész világon mindenféle tartozásra

Értsék meg a Hoover-elvet mindenütt s egy perc alatt megszűnik a világ válság s a Washingtonban elhangzott becsületes akarat bizalmat, és hitelt teremt a világ minden kisemberében is.

A föld másik részén végre okosan beszél egy hivatalosan nagy ember is ezt az okos beszédet hangszerővel bele kell kiáltani minden pénzügyminiszter, bankdirektor, hitelező, hatóság, adóhivatal és végrehajtó fülébe: kimélni kell az adóst.

Akik külföldre viszik a pénzüket

Elöttem fekszik egy lista, melyet újságíró-szakkifejezéssel szólván, hasból állítottak össze s amelyik azoknak a szerencsés honfitársainknak a névsorát tartalmazza, akik svájci,

hollandi és amerikai bankokba vitték ki a pénzüket. Ez a lista se nem hü, se nem teljes, holott valóban fel lehetne sorolni hasból is azoknak a nevét, akik „átmentették“ a külföldre vagyoniuk jelentős részét. Egyszerűen össze kellene állítani azoknak a névsorát, akik igazi

gazdag emberek s így mobil tőkék is vannak és azonnal pontos és hiteles számadatokkal szolgálhatnánk a közönségnek mindazokról, akik pénzüket külföldre vitték.

Ez az igazság nem helyhez kötött. Olaszországból, Németországból, Ausztriából s egész Középeurópából külföldre

szöktették a mobil tőkét, mindhiába voltak a rendszabályok, sőt Mussolini szigorúsága is. Mert a tőke természeténél fogva a haszonnal is jobban szereti a biztonságot; ilyenképpen előszeretettel menekül azokból az országokból, ahol a hivatalos bankamatláb egyre emelkedik, olyan helyekre, ahol egyáltalán nem, vagy csak alig fizetnek kamatot a betétek után.

Ez a folyamat természetesen rendkívül káros hatása a tőkeszegény, magas kamatlábbal dolgozó államokra. Éppen ezért alighanem Mussolininek van igaza, aki nemcsak hazaárulásnak minősíti a tőkék kiszöktetését, de csaknem olyan szigorú büntető rendszabályokat is hozott annak megakadályozására. A tőke erejét és elszántságát bizonyítja, hogy mindezek ellenére már régen külföldön őrzik a mobilizálható nagy vagyonokat és kisebb tőkéket, melyeknek a biztonsága oly fontos tulajdonosaik számára, hogy még személyes szabadságukat is kockáztatják érte.

Holott

nemcsak hazája ellen vét az a kapitalista, aki a maga vagyonát, sőt ami ennél ma czerszerle többet jelent a készpénzét külföldre menti.

Saját magának is ugyanolyan ellensége, mert ha egyszer valóban bekövetkeznek azok az események, melyektől való félelmében az alacsony kamatlábak országaiba sibolta át mindazt, amit tudott, egyszeriben véget ér gondtalan és kényelmes élete. Nemcsak azért, mert alig fizetnek kamatot ezekben az ugynevezett tőkebiztos országokban, de azért is, mert semmiféle olyan vállalkozáshoz sem kezdhet, amelyik kiszöktetett tőkéjének segítségével eddigi életstandardjának lehetőségét csak részben is biztosítaná. Fel kell tehát élnie néhány esztendő alatt, amije van, abban az esetben is, ha valóban elszigetelhető volna a kapitalizmus válsága s Hollandiában, Svájcban, vagy akár Amerikában is nem inogna meg a változtathatatlanak gondolt tőkebiztonság.

Éppen ezért a legridegebb önzés azt tanácsolja, hogy a veszély pillanatában a fedélzetre álljon ki teljes vértetben a kapitalista. Prózában ez annyit jelent, hogy az általános válság enyhítésére és a függő problémák megoldására

áldozatot kell hoznia a tőkésnek mindenütt a világon, hogy egyben megmenthesse maga számára ezt a világot,

amelyik a boldogságnak, nyugalomnak örömöknek és gyönyörűségeknek a maximumát biztosította azok számára, akiknek egészségen kívül bőségesen kijutott a pénzből, sőt a készpénzből is. Ennek a világnak közös: k a törvényei s nincsenek vámsorompói; a hottentotta-tőkésnek lényegében közősek az érdekei a magyar föld kevés kapitalistáival. A kapitalizmus uralma azonban csak addig tartható fenn, amíg a tőke és a tőkés együtt dolgoznak. Elvátaszthatatlanok egymástól s mindkettőnek a munkája meddő marad, ha erőszakosan mégis keresztül viszik ezt a megosztást. A román tő-

kés, akinek Svájcban van a pénze, nem dolgozhatik igazi eredménnyel a romániai magyar gazdasági életben, amint-hogy a román pénz sem sokasodhatik tulajdonosa munkája nélkül a svájci, vagy a hollandi trezorokban. A tőkés, aki külföldre szöktette mobil vagyonát, katona puska nélkül, vagy ha jobban tetszik, halász horog és háló nélkül.

Mindezt tudják, sőt érzik is a nagy vagyonok urai s mégis a veszélyeztetettnek látszó pontokról egyre-másra küldik a milliókat külföldre, jobb meggyőződésük ellenére, valamely ellenállhatatlannak tűnő lelki kényszer alapján, mely azonban, ha elemezzük, nem egyéb, mint rövidlátó kicsinyesség, felelőtlenység, gyávaság; csupa alacsonyrendű ösztön, mely nem méltó a nagy vagyonok uraihoz. Ez egyben azt is jelenti, hogy ezek a pénzszoftetők, minthogy méltatlannak bizonyultak az osztályrészükre jutott szerencséhez, feltétlenül el fogják veszteni azt is, amit mindenáron biztosítani akartak öregségük, vagy gyermekeik számára. Holott nemcsak megmenthették volna gazdagságukat, de csaknem bizonyosan növelhették volna is, ha nem vonulnak félre a küzdelemtől s erejüknek és gazdagságuknak minden eszközét arra használták volna, hogy hazijuk segítségére siessenek a veszélyeztetett pontokon, ezekben a válságos időkben. Ezért a közérdekű munkájukért nemcsak újabb címeket és rangokat szereztek volna, de újabb vagyont is a régihez, amelyiket nyugalomba küldtek a külföldi trezorokba, hogy ott összezsugorodjanak s lassan lassan semmivé váljanak. Mert nemcsak az ember, a tőke élete is körülhatárolt s a munkátlan tespedés mindkettőnek gyorsítja a abiztos pusztulását.

Hollywood

a nagyközönség és a sztárok szemében

Irta: Wiethake-Müller Gertrud

Copyright by Erdélyi Élet and Paramount Publix Corporation New-York

Kérdezze meg ismerőseit, mit tudnak Hollywoodról!

Bizonyára azt válaszolják, hogy az amerikai film metropolisban csak 16 cilinderes Limousine autókon száguldanak, ha tudniillik véletlenül nem a 40 cilinderes versenygépeket használják; hogy a virágüzletekben csak orchideákat árulnak és hogy a várost éjszakánkint óriási fényszórókkal világítják ki, melyeknek holdat és csillagot elhalványító fénye azt hirdeti, hogy

egy új 80 holdas magánbirtokot szentelnek éppen fel, vagy hogy egy gyémántokkal és más drágakövekkel kirakott fürdőmedencét avatnak.

Hollywood bizonyos mértékben a mi korunk mesés Eldorádója. És a mai lázasan lüktető élet közepette, amikor minden nap új meg új harcot kell vívniunk a valóságért, ki ne szeretne hinni a mesében...

Ha azonban idejövünk, „a film dicső országába”: akkor elszállnak illúzióink, mert Hollywood a valóságban lelkekben szegény, igazán pusztaváros. Lelki szegény, mert a Dollár uralkodik minden filmalkotón. Itt csupán filmről beszélnek, a filmre összpontosul minden gondolat, akarat, vágy, miközben egészen feledésbe megy, hogy még sok más

szép dolog van a világon. Joggal vethetik ellen: Egy város, amely ennyi szép és tehetséges lakóval dicsekedhet, csak nem lehet puszta.

Ebben az ellenvezetésben van valami igazság, de viszont az amerikai filmszínész dicsősége *nem* tart olyan sokáig, mint európai kollégáié, mert az amerikai mozirajongó temperamentuma változatosságot kíván.

Ma esetleg stenitene: egy filmszínészt a korlátlan lehetőségek hazájában. Sztárrá emelik. Minden folyóiratban látható a képe. A divat is a mindenkori kedvenc után igazodik. Mert az amerikai olyan, mint a gyermek, amelyik új

Maurice Chevalier

Paramount-bonvivan

játékot kapott. Ha rövid idő múlva megunja a játékot, sorsára hagyja. Ekkor új csillag tűnik fel a közönség kegyének égboltozatán.

Ezért van nehéz, alig irigylésre méltó helyzetben a hollywoodi művész, aki — mint ilyen — már nevet vívott ki magának. Egyrésztől egészen visszavonultan kell élnie, hogy nevét csak szép és jó dolgokkal kapcsolatban emle-

June Collyer
Paramount-sztár

gessék, mert az amerikai filmközönség kiválasztottjait félisteneknek tekinti, akiknek minden emberi gyengeségen felül kell emelkedniök. Amint egyik művész nevét valami botrányba keverik, el van veszve (És milyen csekélységet nem fuj fel óriási méretűvé a szorgalmas hollywoodi sajtó, amely sokszor mással sem törődik, mint a művészek gyengeségeivel?) Másrésztől azonban az amerikai filmművészek különféle lehetséges és lehetetlen új d o n s á g o k, új sportágak, szelidített állatok, divatörületek és

diéták bevezetése által kell gondoskodnia arról, hogy nevét mindig a nagy-

közönség elé vigye, ha másért nem, legalább azért, hogy életjelt adjon magáról.

Ha megkérdezzük ezeket a „sors kegyében uszó“ művészeket, hogy *mi* Hollywood, olyan válaszokat kapunk, amelyeknek semmi közük sincs ugyan a földrajzhoz és a statisztikához, de amelyekből annál jobban kitűnik — mindnyájunk szegyenére — hogy minél nagyobb a dicsőség és a gazdagság, annál több az irigység és az intrika.

Körkérdésemet *Richard Arlen*, a Paramount vadnyugati hősnél kezdtem meg. Arlen a kérdésre kérdéssel válaszolt: „Hogy mi Hollywood? Inkább azt kérdezhetné, hogy *miért* is van Hollywood?”

„Hollywood az a város, ahol a Miku'ás lakik“ — mondta nevetve a Paramount hirneves komikusa: *Jack Ockie*.

Juliette Compton: „Hollywood az üvegházak városa, ahol minden ház előtt nagy halom kavics fekszik“.

Lukács Pál nagyon óvatos volt: „Hadd halljam először az Ön véleményét“.

Maurice Chevalier a filmmetropolisnak új nevet adott: „A világ legintenzívebb városa“.

A fiatal Paramount-művésznő *Frances Dee*, aki mindig tele van részvétellel, ezt felelte: „Hollywood a legtöbbször megrágalmazott és megátkozott város!“

Harold Lloyd azt mondja: „Hollywoodban olyan hősokeket tisztelnek, akik nem is hősokek“.

Jean Arthur: „Ez a város, ahol még a törpe is óriásnak képzeli magát“.

June Collyer: „Hollywood olyan körmenetre emlékeztett engem, amelyben mindenki elől akar menni“.

Carole Lombard ügyesen válaszol: „Hollywood ép olyan város, mint akármelyik más. Attól függ, hogy milyen szemmel nézzük“.

Charlie Ruggles, a Paramount vígjátékok öskomikusa, fontoskodó arcot vágott és így beszélt: „Ön azt akarja tudni, hogy mit gondolok Hollywoodról? Ja, ezt a legjobb akaratom mellett sem mondhatom meg azonnal. Előbb megbeszéltem majd a jogtanácsossal és a sajtófőnökömmel“.

Claudette Colbert: Hollywood az a város, ahol senkinek sem lehet a legkisebb titka sem“.

A fiatal Paramount-művész

Phillips Holmes őszintén bevallja: „Hollywoodnak két jellemző mozdulata van. Először jóakaratu vállveregetés, azután, amint megfordulunk, hatalmas lábrugás“.

„Amerika legöntudatosabb városa“, véli *Lillian Roth*.

Fay Wray így látja Hollywoodot: „Nagyítóüveg, amelyben mindennapi ügyecskék nemzetközi jellegű eseményekké változnak“.

Barry Norton jószágos választ ad: „Mindenki arról álmodik, hogy ezt a várost megismerje. Én bevallom, nemcsak ismerem, de szeretem is“.

Harold Lloyd
Paramount-sztár

FILMHIREK

Beszélőfilm az egyház szolgálatában. Paul Jones, Houston lelkészének támadt az az ötlete, hogy a hívőket a hangos filmmel szoktatja a templomba járásra és az istentisztelet hallgatására. A templom falára kifejlesztett vásznon Amerika legjelesebb szónokai jelennek meg s a hívők hallhatják is szónoklataikat. Azután megszólal a hangszóró és a legismertebb orgonaművészek egyike zoltárokat játszik a templomban összegyűltek számára, majd változik a kép és látszik a hatalmas kórus, felhangzik orgonakiséret mellett a szent ének.

Berlinben tiltakoznak a német filmgyárak a magyar hangos filmgyár konkurrenciája miatt. Tudvalevő, hogy Budapesten a közelmúltban szerelték fel hangos felvevőgépekkel a Hunnia filmgyárat. A berlini filmkurir részletesen ismertette a filmgyár felszerelését, majd a gyártási szisztémát, amely megkönnyíti a külföldi filmgyáraknak a Budapesten való működést. Megkezdődött a filmgyári dumping — írja a német mozi szakma legnagyobb lapja, amely elkeseredetten tárgyalja tovább, hogy milyen kedvezményeket nyújtanak a magyar filmek gyártásánál a vállalkozóknak. Szomorúan állapítja meg a lap, hogy a külföldieknek is megadják ezeket a kedvezményeket, ha bizonyos számú felvételi napot garantálnak Budapesten és néhány magyar színészt és technikai segéderőt alkalmaznak. Hozzájárul még mindehhez, hogy a munkabérek alacsonyok, a színészek és munkások jóval kevesebb fizetést kapnak, mint Berlinben s így óriási konkurrenciát csinálhatnak a berlini filmgyáraknak.

Tilos a reklám. Az amerikai Loew-konstern, amely több száz mozit tart fenn, elhatározta, hogy nem vetített üzleti hirdetések, mert nem kényszerítheti közönségét, hogy a pénzéért reklámfilmeket is kénytelen legyen végignézni. Nicholas Schenk igazgatónak az a véleménye, hogy a reklámfilmek a program rendes filmjeinek ártnak. Az újságolvasót sem lehet kényszeríteni hirdetések olvasására.

René Clair Hollywoodban? René Clair ma a rendező primadonnák primadonnája. Ezt az izig-verig művészembert most erősen csalogatja Amerika is. Német-francia kezek azonban már jókor gondoskodtak arról, hogy Clair még évek hosszú során Európában maradjon. Szerződése mindenesetre most is megengedi, hogy egy, de csak egy filmet Hollywoodban is elkészíthessen. Ez az egyetlen amerikai Clair-film nem nyugtalanítja jelenlegi gazdáit.

Hagenbeck állatkertje filmen. Már készül a pompás kulturfilm Hagenbeck hamburg-stellingeni állatkertjéről. A filmet színes felvételekből készítik.

A család esze. Lawrence Johnson komédiája, amelyet nálunk Erdélyben is előadtak, filmalakban is megjelent. A newyorki Capitol moziban mutatták be. Marion Davids adja a család eszét, amelynek eredeti címe: It's a Wise child (okos baba). A filmet Robert Leonard ötletesen rendezte.

Marlene Dietrich feltünő magas partnere, az elegáns Gary Cooper, Európába jött.

Érdekes hangos kulturfilm készül a Kárpátokban
Ulrich K. T. Schulz expedíciójában a kárpáti rablómadarak életéről. Eddig soha meg nem figyelt jeleneteket örökítették meg a filmen a vércsék, császársasok, keselyűk és a hozzájuk hasonló ragadozó madarak életéről.

Kabaréfilmek is készülnek az idei szezonban. Az eddigi hat kabaréfilmen a legünnepeltebb német kabarészínészek szerepelnek. A konferánssi szerepkörre a következőket szerződtették: Willy Schaeffer, Max Ehrlich, Helmut Krüger, Marie Ney. Az első film szereplői: a berlini állami opera tagja, Marcel Wittrisch, Genia Nikolajewa táncművésznő, Otto Walburg, Siegfried Arno, Trude Berliner, a német filmművészet reprezentánsai.

Harmíncszázalékra redukálják a beszédet a hangos filmeknél, hogy a filmek veszendőnek indult gyorsaságát, lendületességét megmentse.

A beszélő gyár címmel filmre vették egy cigarettagyár benső életét, az összes gépek, munkások működését, kezdve a dohány gyárbaszállításától a kész cigaretta szétküldéséig. A film mint oktató, ismeretterjesztő film kerül a közönség elé.

Murnau legújabb filmjéről a „Tabu“-ról szenzációkat beszélnek, azok, akik bepillantottak e nagyszerű filmbe. Egyik legnagyobb szenzáció maga a főszereplő. A déli tenger egyik jelentéktelen szigetéről Bora-Borarál került a filmre. Bennszülött lány. Szépsége mellett, pompás tánca és finom, művészi mozdulatai hódítják meg az embereket. Egy úgynevezett „vadlány“, aki azonban annyira rabja lett a művészi pályának, hogy mikor a róla készített film befejeződött és a helyszínről elutaztak a film készítői, Reri, a szép bennszülött lány utánuk utazott. Jelenleg Newyorkban a híres Ziegfeld-színház legújabb revüjében lép fel.

Ramon Novarro regényt ír. A Metro világhírű sztárja szabadságideje alatt regényt ír. A regény Mexikóban, Ramon Novarro szülőföldjén játszódik. Ha olyan szép lesz, mint amilyen nagy művész a kiváló filmcsillag, akkor a remekművek nivójáig fog a regény emelkedni.

Erich Pommer mulatságos új filmje egy hadihajó kapitányának csinyjeit és az azokból keletkező bonyodalmakat mutatja be. A sok pompás jelenet egyik legeredetibbe az, amikor a kapitány Monte-Carlót bombázással fenyegeti meg, abban az esetben, ha nem fizetik vissza elvesztett pénzét. A kapitány hajója az UFA babelsbergi műtermében épült fel. S hogy milyen lehet a hajó, azt a következő adatokból elképzelhetjük: 68 méter hosszú, 18 méter széles, az ágyucsövek 7 méterre nyulnak ki a hajóról és pompás forgótornyokba vannak elhelyezve. A kapitány Hans Albers játssza.

CINEMA a legrégebbi filmközlöny. Megjelenik hetenként „Adevărul“ kiadásban. Bucuresti I. Str. Const Mille 7—9—11.

— Közérdekű cikkeket az ország minden részéből bárki beküldhet az „Erdélyi Élet“ szerkesztőségéhez.

Foto Élet

A panchromatikus lemezek és filmek helyes használata.

A panchromatikus lemezek sok mindenre alkalmasak, sőt ma már mindinkább tért hódítanak a foto-műteremben is.

Az új gyártmányú ilyen panchr. negatív-anyagok vannak már olyan érzékenyek, hogy a hozzá megfelelő sárga színszűrővel is lehet pillanat képeket készíteni.

Nem egyszerű dolog az ilyen lemezekkel tökéletesen harmonizáló színszűrők helyes megválasztása. Ennek pedig feltétlenül narancsszínűnek kell lennie, mint kblül a „Ducar” filter. Egy ilyen narancs-filternek két részből kell állania és pedig egy világosabb sárga és egy gyenge vörös üvegből. Az előbbi festéséhez tartrazint használhatunk, mely kizárólag a spectrumok viola és kék sugaraira hat, míg a vöröses szűrő festéséhez az u. n. „valódi vörös” festéket vesszük. Ezen szűrőket igen könnyen és olcsón házilag is el lehet készíteni, de több neves professzor receptje szerint készen is kaphatók.

Egy ilyen narancsszínű szűrővel a megvilágítási idő nyolcszorosan meghosszabbodik a normálhoz viszonyítva. — Az eredmény meglepő, amennyiben a képen látható árnyalatok plasztikussága szinte életre keltik azt.

Feltűnő szép azonban ilyen eljárással a portrait felvétel is, mert a szem és környéke szinte beszélő. Pldul a kék szemek nem lesznek vizes fehérek, mint egy közönséges ultra rapid lemezen. Már pedig portraita nálunk mindig a szem a fő. Legnagyobb előnye még ezeknek a lemezeknek, hogy alig kívánnak retuscht.

FOTO-ÜZENETEK

Lelkes amateurnek. Igen örülök, hogy tetszett Önnek a múlt számban adott előhívó recept. Kérésére gázfény papírok előhívásához is fogok hívót ajánlani.

M. Margit Cluj. Az Ön által leírt szárítási mód nem ajánlatos, de egyáltalán ne sűrűsse a szárítást, mert az csak hátrányára lehet az emulsionak és előfordul, hogy az felhólyagzik.

„Ambiciózus” jeligére. A Heliogravüre már nem új eljárás és nemcsak nagy gyakorlatot de különleges felszerelést is igényel. Elkészítése nagyon is érdemes, mert nemcsak gyönyörű szép, de ritkán művelt faja a fotografiának és kevesen ösmerik. Ha kísérletezni akar vele, szívesen megírom, hogy mit kell hozzá beszereznie. Meglehetősen költséges.

„Kezdő” Deva. Lehetőleg kerülje déli időben a napon való felvételeket. Akkor az említett hibák is elmaradnak.

Székfényképész F. D. 1. Mai cikkemben megtalálja a panchromatikus lemezekkel való eljárást. 2. Okvetlenül használjon chromtimsót, ez használni fog.

Bloch Janka.

— Bloch Janka szívesen válaszol a hozzáintézett kérdésekre felvilágosítással az Erdélyi Élet Foto Élet rovatában.

Hölgyeim és uraim,

— heti hireinket közöljük

A temesvári kávéosok, vendéglősök és kereskedők a város vezetőségének közbenjárását kérték a magas víz és villanyárak ellen. A város intervenciója eredménnyel járt. Aradváros tulbuzgó polgármestere, Lutai Cornél dr., egy lépést sem tett ilyen irányban a közönség érdekében, — a magvetés minden idejét lefoglalta.

— *Más.* Serbán György dr. aradmegyei prefektus gondosan összeválogatott interimár bizottságot terjesztett fel a miniszterhez. A jelöltek névsora általános meglepedést keltett a városban.

— *Más.* Andersen Felicia, a budapesti Odry-Berkovits párbaj hősnője néhány évvel ezelőtt két estén vendégszerepelt szép sikerrel az aradi színházban.

— *Más.* Oradeán, ahol egészséges konkurencia fejlődött ki a mozik között, akár a Film-palaceban, akár a Heyman-szinkörben husz lei a legdrágább helyár, — Aradon ugyanez harminchárom leibe kerül. Ez is egyik magyarázata annak, hogy Aradon sehogysem mennek a mozik, — jöllehet Stefanuc Sabin dr. a városi mozik igazgatója, a műsor összeállítása érdekében a lehető legjobbat produkálja.

— *Más.* A Bogyó-áruház dumpingárban dobja piacra divatos kötött-szövött áruit új helyiségében, a Fehér Kereszt épületében. Az üzlet előzékenységéről ismert tulajdonosa a nagy forgalomban találja meg a hasznát, — nem is csalódott ebben az egészséges kereskedői politikában.

— *Más.* Idén sem maradt el az aradi strandrém: a borbetegség. A homokban rejlő veszedelemre már az elmúlt évben figyelmeztettük a város vezetőségét, de úgy látszik ez városszépészeti szempontból nem volt fontos, mert semmi intézkedés nem történt. Az idén már eddig is rengeteg komoly megbetegedés fordult elő, amiért első sorban a város felelős. A ragályos betegség hire elterjedt a fürdőző közönség között s ez a magyarázza, hogy erősen megcsappant a strandolók száma.

— *Más.* A mozilátogató publikum egyhangú ítélete szerint az utóbbi időben minden más filmmel szemben lemaradtak a Metro-Goldwyn gyártmányok. Unalmas, vérszegény meséjü, ötletlen filmek vannak forgalomban.

— *Más.* Raicu Aurél dr. átmeneti polgármester szerint nem szabad pártpolitikának felülkerekednie az aradi torony alatt. Igaza van. Mindennek van határa. Elég volt két és fél év óta a Lutai-féle párt- és — bosszu-politikából!

— *Más.* Kartelbe tömörülnek a romániai gummibocskor kereskedők. Majd elválík, hogy ebből milyen haszna lesz a közönségnek.

— *Más.* Végre megtörtént. A német bajnok úgy vágta kúpán az amerikaiat, hogy az ájultan dőlt a földre és ezzel megoldódott az a nyugtalanító kérdés, hogy ki tud jelenleg legnagyobbat ütni ököllel. Az örömhíre mindannyiunkban fellendült az

európai szolidaritás érzése: megint kapunk egy kis pénzt Amerikából. Így kerül kapcsolatba a nemes sport, mint elvont élmény a gazdasági mélyponttal.

— *Más.* Egy szellemes temesvári bankvezér (állítólag Erber Dezső) azt mondta, hogy a legszebb regény mindenki számára a saját takarékkönyve. Ez mindig „happy end”-el végződik. Szerint a gazdasági válság is hamarabb elmúlna, ha az emberek kevesebbet beszélnének róla és többet dolgoznának.

— *Más.* Egy nagyváradi uriembernek a napokban veszedelmes kényszerleszállásban volt része. Kénytelen volt a robogó villamosról leszállni, mert a jegyet kérték tőle.

— *Más.* Luțai Cornel polgármester életveszélyesen megfenyegette a várost. Bejelentette, hogy visszavonul a város vezetésétől. Ezzel egyidejűleg a következő táviratot küldte Bécsből egy aradi barátjának: „Polgármesterséget tovább nem vállalom. Most már megélek az ügyvédi irodámból is. Gratulálj.” Másnap megkapta a sürgönyválaszt: „Cornélkám, kivánságodhoz képest gratuláltam — Aradváros közönségének.

Más. Eltanulta Jorgától. — Hoover kijelentette, hogy Amerika jövőjét a legoptimisztikusabb színben látja.

Más. Üzemi balesetet idéz elő Aradváros vezetősége. Elhatározta ugyanis, hogy megvizsgáltatja az összes üzemek gazdálkodását, — különös tekintettel a városi és üzemi anyagbeszerzésekre.

Hölgyeim és uraim . . . heti hireink közlését befejeztük.

Speaker.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Milyen a helyzete Luțai Cornél dr. aradi primárnak a jelenlegi kormány alatt?

Móricka addig felel a papájával, míg az dühbe jön és jól elveri őt. Móricka egy darabig türi, de aztán felkiált:

— Papa, hagyd abba, inkább elhiszem, hogy te vagy az erősebb.

♦♦♦♦♦

— Miért haragudtak meg a liberálisok Jorgára és miért haragodott meg Jorga a liberálisokra?

A szép Schwarzné válópert indit az ura ellen s a tárgyaláson sirva panaszkodik:

— Nem bírom kérem, ezt az életet tovább. A férjem úgy bánt velem, mint egy kutyaival.

A bíró részvétellel kérdezi:

— Hogy-hogy? Talán verte magát?

A szép asszony könnyek közt feleli:

— Azt épen nem, de azt akarta, hogy hü legyek hozzá.

— Minden cikkért írója felel. Az „Erdélyi Élet” hasábjain helyet talál minden közérdekű esemény. Belső és külső munkatársaink mindenről az igazat és csak az igazat írják. — Nem igazat írni nem szabad.

Vidéki urinőknek legkényelmesebb, ha ruhájukat
KREBS festő és vegytisztítóhoz viszik, közel a villa-
 moshoz és a vidéki autóállomással szemben van
 Arad, volt Boros Béni-tér 51 Fiók : volt Deák Ferenc-uca 1.

**MINDEN HÁZNÁL
 LEGYEN**

HA NINCS, AKKOR VEGYEN!

az **Aradi Iparosok Hitel-
 szövetkezete**

**Áruhitel-
 osztályánál**
 melynek bevásárlási könyvecskéivel
 készpénzárón
 vásárolhat 65 legelőbb aradi cégnél
6 havi részletre

Jelen kezét naponta 9-12 és 3-6 óráig
 a **ARADI IPAROSOK HITELSZÖVET-
 KEZETE ÁRUHITELSZÖVETKÉZETÉNEK**
 Weitzer- és Bathány-u, sa-kán.

**Hirdessen az
 Erdélyi Életben!**

MINT HÁBORÚ ELŐTT „Pilsner Urquell“

a versenytárs nélküli sör, poharanként direkt a hordóból frissen csapolva a
„DACIA“ ÉTTEREM ÉS KÁVÉHAZBAN KAPHATÓ

**Szőnyeg, függöny, stor, sezlonát-
 vető, butorszövet,
 brokát és mokett, roletta- és matracgradl, függöny-etamin és
 tussor, paplan, kelengyevászon, legolesőbban
 selyem, szövet és bélésáru**

„MERCANTIL“

szőnyeg- és divataruházban **ARAD**, a Dácia kávéházzal szemben.

Csak az árak olcsók — minőségeink változatlanul jók!

**GOLDSTEIN LAJOS
 DIVATARUHÁZA**

Arad, Strada Bratianu (Weitzer János-uca) No. 2.

Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és
 kabátkutnik, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy
 és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye!

Bélyegzőket olcsón, jól és azonnal készít **Stampa**
bélyegzőgyár Arad, a főpostával szemben

Kül- és belföldi gyógyszerkülönlegességek

Vojtek gyógyszer-tár

Színházi, estélyi ruhákat fest, vegyileg tisztít

K N A P P gőz- és villanyerőre berendezett vállalata
volt Weitzer-uca 11. volt Magyar-uca 10

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó és Komlós

ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs ragy raktár iskolaöltönyökben.

ARAD, Színházépület.

Ha olcsón és praktikusán akar vásárolni, úgy keresse fel

Salgóné

bizományi üzletét

ARAD, Str. Horia (Széchenyi-u.) Neuman-palota, hol: közzükségleti, háztartási, alkalmi, ajándéktárgyak, antiquitások dus vászastékban állandóan kaphatók.

Tekintse meg a kirakatot!

BUZA-ÁRAK! UJ ÁRAK!

MUZSAYNÁL

színházzal szemben

Öltöny Nyári felöltő

Trench-coat

Nem gyári áru! Minden darab saját készítmény! Mielőbb bárhol vásárol, keressen fel. Mercur iparos bevásárlási könyvre 6 havi hitel.

Mindennemü

fűszer- és csemegeáruk
legjobb minőségben, legolcsóbban

ÉLES

fűszer- és csemegeüzletében

Modernül berendezett intézetemben őszi és téli ruhák bőrkabátok festését és vegytisztítását a leggyorsabban és legszebben végzem

Hoszpodár Arad, Str. V. Stroiescu No. 13.

Mielőtt lakását festeti

vagy új lakásba költözik, vilanyvezetését fektesse a falba

Návrádinál Bul. Regele Ferd. No. 13

Lovrov & Co., Arad.

Kiadja az „Erdélyi Élet“ Lapkiadó Vállalat.